

NADASVE SKROMAN ČOVJEK



Viktor Paris, naš stari član, jedva je pristao na razgovor s autorom ovog članka. Po prirodi veoma je skroman i samozatajan, izbjegavao je i izbjegava sukobe pa i sada još uvijek pazi da ne upadne u me-đusobne razmirice kakvih ima dovoljno u svim udrugama gluhih i nagluhih, a niču i

dalje kao gljive poslije kiše. Autor Viktora veoma dobro poznaje još iz školskih dana u tadašnjem Zavodu za odgoj gluhonijeme djece, Ilica 83, Zagreb, (sada Centar "Slava Raškaj"). Bili smo štićenici toga renomiranog i svima poznatoga zavoda. Tadašnji upravitelj Zavoda bio je divan čovjek, Krsto Krstić, izvrstan pedagog, a strog i pravedan. Imali smo Viktora i ja mnoge zajedničke vrhunski stručne profesore, među kojima su bili Vera Ritzofi, Matija Trakoštanec, Stevo Žutinić, Ana i Ivan Kavčić i drugi.

Dok smo pripremali ovaj intervju nismo razgovarali ukočeno, već smo pričali veoma smireno i komotno. Evo kako je teklo naše brbljanje. "Ukratko..." S obzirom da smo dugogodišnji prijatelji, meni je malo neobično s tobom razgovarati službeno, lakše mi je da razgovaramo više privatno i opušteno. Možemo li tako?

Viktor: Da, svakako, nisam tip za službene razgovore, uvijek to izbjegavam. Osjećam se veoma ugodno u prijateljskim razgovorima. "Ukratko...": Izgleda da smo slični, znači da ćemo lijepo pričati, kao i do sada kada smo se sastajali. Vjerujem da će naš razgovor zanimati mnoge članove našeg Saveza a i druge čitatelje. Bi li mogao nešto reći o sebi čitateljima ovog skromnog biltena "Ukratko..."

"Ukratko...": Izgleda da smo slični, znači da ćemo lijepo pričati kao do sada kada smo se sastajali i pričali bilo gdje. A sada ću "službeno" razgovarati s tobom, nadam se, zadnji put. Vjerujem da će naš razgovor zanimati mnoge članove našeg Saveza gluhih a i druge. Mogao bi ti nešto reći o sebi za čitaoce ovog skromnog a nadasve siromašnog biltena "Ukratko...", recimo da kažeš kada si rođen?

Viktor: Rođen sam 20. srpnja 1940. godine u malom istarskom zaseoku Pulići kod Pazina, u mojoj dragoj Istri.

"Ukratko...": Imaš li braće i sestre?

Viktor: Imao sam petoro braće, dvojica su još živa, sestre nisam imao.

"Ukratko...": Kakvo ti je bilo djetinjstvo?

Viktor: Djetinjstvo mi je više-manje bilo teško, morao sam raditi teške poslove, roditelji su mi bili poljoprivrednici, s mukom su privređivali na malo kamenite zemlje, kakve ima dosta u siromašnoj Istri. Spavali smo u trošnoj kući, u zimi smo se često mi braća "ukopavali" u sijeno, samo da nam bude toplije.

"Ukratko...": U školu si otišao godine . . ?

Viktor: Moram ti priznati da se ne sjećam koje godine, ali mislim da je to bilo 1949. godine. Samo da znaš, u posljednje vrijeme sve više zaboravljam.

"Ukratko...": Kako su tvoji roditelji saznali za školu za gluhe?

Viktor: Ni to ne znam, valjda su nekako saznali od nekoga ili su prste tu imali nekoji iz našeg Saveza gluhih.

"Ukratko...": Završio si osmogodišnju osnovnu školu?

Viktor: Da!

"Ukratko...": Vjerojatno si išao u tadašnju školu za učenike u privredi nakon završene osnovne škole?

Viktor: Da, tako je, gotovo sam to zaboravio. Oprosti mi zbog moje zaboravljivosti.

"Ukratko...": Ništa zato, samo da znaš postoji izreka da pametni zaboravljaju . . .

Viktor: (smijeh) . . .

"Ukratko...": Za koje zanimanje si izučio?

Viktor: Naukovao sam za bravara.

"Ukratko...": A gdje i koje godine ako se možeš sjetiti?

Viktor: U Rijeci. (Razmišljao je koje godine, ali nije se mogao sjetiti).

"Ukratko...": Položio si ispit za bravara i zaposlio si se, je li tako?

Viktor: Dakako da sam položio ispit za bravara. Dobio sam posao u Rijeci kao bravar u jednom poduzeću s nekim gluhim kolegama.

"Ukratko...": Već dugi niz godina te viđam u Zagrebu, a to znači da nisi dugo radio u Rijeci, je li tako?

Viktor: Radio sam dvije godine u Rijeci, poslije sam prešao u Zagreb, ne znam zbog čega, valjda zbog boljih uvjeta.

"Ukratko...": Odmah si dobio zaposlenje u Zagrebu?

Viktor: Ne, nisam mogao odmah dobiti posao, tragaó sam oko 2 mjeseca. Bilo mi je jako teško, nisam imao nikakvih sredstava za život. Nekako sam se progurao kroz to teško razdoblje.

"Ukratko...": Kako si dobio posao?

Viktor: Slučajno sam se nabasao na malo a profitabilno poduzeće "Metal-elektro proizvodnja" a tamo je bio neki rukovodilac koji je želio dobre radnike, a nije ih imao dovoljno, pa je za svaki slučaj pitao moje bivše poduzeće u Rijeci. Zanimao se kakav sam ja bio bravar, rekli su mu da sam bio odličan bravar. Odmah me je primio i mislim da se nije pokajao, jer sam ostao u tom poduzeću do mog umirovljenja.

"Ukratko...": Zaista si imao veliku sreću. Da li si bio zadovoljan s radnom sredinom u tom poduzeću?

Viktor: Da, bio sam zadovoljan, moji kolege su me poštovali i cijenili. U tom poduzeću posebno sam izučio za varioca i mislim da sam bio jedan od najboljih, jer sam dugi niz godina radio na varenju specijalnih dijelova od bakra i drugih obojenih metala.

"Ukratko...": Za to je potrebno znanje i iskustvo, mislim da je tvoj bivši rukovodilac imao u tebe veliko povjerenje.

Viktor: Da, to je istina. Uvijek je tražio da radim određene poslove, specijalne i skupe. Trebalo je raditi bez grješke u varenju, a ja nisam imao problema u tim poslovima.

"Ukratko...": Ako je tako onda si morao imati bolju plaću s obzirom na težinu poslova. Je li tako?

Viktor: Ne, trebao sam imati veću plaću od drugih radnika s obzirom na težinu poslova, ali kao svuda u svijetu, gluhi su uvijek slabije plaćeni od čujućih kolega.

"Ukratko...": To mi je poznato, tu ne možemo ništa. Diskriminacija!

Mi smo kao žene koje su slabije plaćene od muškaraca na istim poslovima. Kakvi su bili radni uvjeti u poduzeću? Poznato mi je da su takva poduzeća koristila velike hale za proizvodnju.

Viktor: Uvjeti su uobičajeni kao i drugi, nekada prevruće ili prehladno. Drugačije se nije moglo. Moje poduzeće je bilo u Zagrebu, ali kasnije se preselilo u Donju Zelinu udaljenu 25 kilometara od Zagreba. Putovao sam radničkim autobusom svakog dana. Bilo je naporno. Ustajao sam prije zore da bih uhvatio autobus i na vrijeme stigao na posao. Gotovo da nisam nikada kasnio na posao.

"Ukratko...": Zanimljivo! Ustajao si rano, a gluha si osoba, sat budilica ti nije vrijedila, tko te je budio?

Viktor: Imao sam grdnh problema zbog moje gluhoće, premda je moj rukovodilac imao razumijevanja, nisam želio biti problem drugima. Napravio sam posebnu napravu za buđenje, u ono vrijeme jedinstvenu. Specijalna naprava me je vjerno služila do mog umirovljenja i otišla je u zasluženu "mirovinu" kao i ja.

"Ukratko...": U ono vrijeme mogao si nabaviti sat budilicu sa svjetlosnim signalizatorom koji je prodavao Hrvatski savez gluhih po veoma povoljnim cijenama. Zašto specijalna naprava?

Viktor: Znao sam za te budilice, dapače kupio sam jednu takvu budilicu, ali nije mi koristila puno, jer sam, dok spavam, neosjetljiv na svjetlosno žmiganje. Nabavio sam neki mali električni stroj i na osovinu stavio sam uteg i budilica ga je uključivala u određeno vrijeme. Stroj se veoma tresao zbog utega i udarao je o moj krevet i odmah sam se budio te hitro isključivao stroj, jer je bio "užasan", ali za mene je bila blagodat.



Viktor sa svojom rukotvorinom od metala

"Ukratko...": Kada si odlazio u mirovinu, jesi li imao oproštaj u svom poduzeću?

"Ukratko...": Da, imali smo oproštajnu zakusku, dobio sam poklone od poduzeća i radnika. Za mene je to bilo veoma dirljivo. Imam tu uspomenu u sebi i tako će biti do kraja moga života.

"Ukratko...": Oženjen si, kako si bacio oko na sadašnju suprugu koja je vrlo simpatična?

Viktor: Upoznao sam je u našem klubu i odmah mi se svidjela, odnosno izgubio sam glavu. Vjenčali smo se 1968. godine. Djece nemamo.

"Ukratko...": Poznato mi je da imaš stan, kako si ga dobio?

Viktor: Stan sam dobio kao dijete borca oca. Malen je, ima 34 kvadratnih metara, dovoljno za nas. Zadovoljni smo malim stanom. Ne tražimo previše.

"Ukratko...": Kako provodiš u slobodno vrijeme? Imaš li neke hobije ili slično?

Viktor: Nikad previše slobodnog vremena. Bavim se slikanjem. Crtam slike na ulju, akvarele i slično. Isto i radim razne umjetničke stvari kao što su rukotvorine - ukrasi od metala, radim jedinstvenom tehnologijom, tj. pravim slike na drvetu paljenjem, to je tzv. pirografija na struju. To je tehnika crtanja slike uz pomoć vrućih metala (lemilo) ili slično, čime vrućinu nanosim na drvenu dasku. Time se dobiva konture slika.



Slika na drvetu rađena posebnom tehnologijom (paljenje)

"Ukratko..." Zaista zanimljiva tehnika. Da li si se bavio sportom?

Viktor: Igrao sam u više športova. Bio sam nogometaš i rukometaš. Bio sam prosječan športaš, barem tako mislim.

"Ukratko..." Sjećam se da si nekada nastupao u pantomimama, više puta sam gledao tvoje pantomime. Još pantomimiraš?

Viktor: Ne! Već nekoliko godina nisam u pantomimi, sekcija za pantomimu pri Savezu gluhih grada Zagreba, nažalost, se raspala. Velika je šteta što se raspala, možda sam mogao biti učitelj novim pantomimičarima.

"Ukratko..." Zaista je šteta. Da li si osim pantomime obnašao nekakve funkcije u upravnim tijelima?

Viktor: Jedan sam od osnivača sekcije za pantomimu pri Kulturnom umjetničkom društvu "Josip Medved" u Zagrebu. Dok sam bio u Rijeci, osnovao sam pantomimičarsku trupu zajedno s poznatim pantomimičarom Ratom Šikićem.

"Ukratko..." S kime si radio pantomimu u Zagrebu?

Viktor: Moj kolege u pantomimi bili su Ivan Fanuko kao redatelj, pa nenadmašni Zlatko Omerbegović, Bogdan Mrkšić, Vladimir Kavčić, Antun Kupanovac i drugi.

"Ukratko..." Imali ste nastupe u drugim mjestima?

Viktor: Nastupali smo u više zemalja i to: Francuska, Čehoslovačka, Bugarska i druge zemlje. Imali smo bezbroj nastupa u bivšoj Jugoslaviji. Često smo se nastupali u Beogradu i drugim mjestima bivše države. Dobivao sam bezbroj odlikovanja, nagrada, pohvala, plaketa i dr.

"Ukratko..." Zaista je to za svaku pohvalu. Imaš li još nešto reći za svoje prijatelje i čitatelje?

Viktor: Želio bih da se ponovno osnuje kulturno umjetničko društvo, pomogao bih sa svojim bogatim iskustvom u radu pantomime i radio bih u tom društvu kao volonter. SRETAN BOŽIĆ I SRETNU NOVU 2007. GODINU želim svim čitateljima i prijateljima širom naše lijepe zemlje.

"Ukratko..." Hvala, isto tako želimo tebi i tvojoj familiji sretan Božić i sretnu novu godinu.

Antun Bakan



Viktor Paris kao pantomičar na jednoj od bezbrojnih predstava (sjedi na stolici) zajedno sa drugi pantomimičarima